

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10CoP/48/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5318202954
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 09. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2019:5318202954.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Urbana a sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Erika Vargu, vo veci starostlivosti súdu o maloletého Q. E., nar. XX.XX.XXXX, v konaní zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Čadca, dieťa rodičov: matka - P. E., nar. X.X.XXXX, bytom Z. XX, právne zastúpená advokátom JUDr. Vladimírom Durajom, so sídlom E., W. XXXX, a otec - X. E., nar. XX.X.XXXX, bytom E. M. Y. B. XXXX/X, právne zastúpený Advokátska kancelária JUDr. Stopka, JUDr. Cisarík s.r.o., so sídlom Čadca, Potočná 2835/1 A, o zmenu úpravy rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, na základe odvolania otca proti rozsudku Okresného súdu Čadca č. k. 4P/39/2018-116 zo dňa 25. júna 2019 takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu p o t v r d z u j e vo výrokoch o zverení maloletého Q., nar. XX.XX.XXXX, do výchovy a starostlivosti matky a o úprave styku otca s maloletým.

Rozsudok okresného súdu m e n í vo výroku o výživnom tak, že otec j e p o v i n n ý prispievať na výživu maloletého Q., nar. XX.XX.XXXX, sumou 120 eur mesačne, počnúc 25.6.2019, vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky.

Týmto sa mení rozsudok Okresného súdu Čadca č. k. 5P/4/2018-66 zo dňa 3.5.2018 a neodkladné opatrenie Okresného súdu Čadca č. k. 4P/39/2018-11 zo dňa 19.11.2018 v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6CoP/13/2019 zo dňa 29.3.2019

Žiaden z účastníkov n e m á n á r o k na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd zveril maloletého Q., počnúc dňom 25.6.2019, do výchovy a starostlivosti matky, ktorá ho bude vychovávať, spravovať jeho majetok a zastupovať v bežných veciach (výrok I.). Konštatoval, že rozsudkom tamojšieho súdu z 3.5.2018 (právoplatným 28.6.2018) bolo manželstvo rodičov rozvedené a maloletý bol zverený do osobnej starostlivosti otca. Sám maloletý sa 28.9.2018 presťahoval od otca k matke a v marci 2019 sa zas vrátil k otcovi. Okresný súd mal na základe vykonaného dokazovania preukázané, že maloletý zneužíva rozvod rodičov a diktuje podmienky, ktoré vyhovujú jeho momentálnym predstavám. Taktiež svojvoľne, bez posúdenia odborníkom, užíva v súvislosti s kondičným cvičením výživové a iné doplnky, pričom cvičeniu a tráveniu času s kamarátmi sa venuje na úkor ostatných povinností (či už školských alebo v domácnosti). Napriek výrazne zhoršeným študijným výsledkom sa učí len hodinu denne; navyše aj to medzi 21:00 a 22:00 hod., kedy je už unavený. V uvedených činnostiach a návykoch pritom otec maloletého podporuje a nevysvetlil synovi ani dôležitosť kontaktu s matkou, či úcty k nej.

2. V rozoberaných súvislostiach okresný súd zvýraznil, že maloletý nerešpektuje nielen matku, ale ani iné authority; čo je zrejmé z jeho zhoršeného správania v škole (hrozba zníženej známky zo správania).

Prístup otca k povinnosti rešpektovať zákony a rozhodnutia súdov, ktorý prenáša i na syna, je „ilustrovaný“ jeho vyjadrením na pojednávaní v prítomnosti dieťaťa, že maloletý nebude rešpektovať prípadné rozhodnutie súdu o zverení do starostlivosti matky. Nadväzne okresný súd dospel k záveru, že bolo nevyhnutné zmeniť predchádzajúce rozhodnutie a zveriť maloletého matke, ktorá mu stanoví hranice správania, vzdelávania tak, aby to bolo v záujme jeho všestranného vývoja. Za vyslovene kontraproduktívne označil konkurovanie si rodičov vo výchove maloletého Q.; keď - naopak - by bol potrebný ich jednotný prístup. Okresný súd dodal, že pokiaľ bude maloletý pokračovať v nevhodnom správaní a rodičia nebudú mať vôľu alebo schopnosť primäť ho k plneniu povinností, môže dôjsť k uloženiu výchovných opatrení podľa § 37 zákona o rodine; a to až po umiestnenie maloletého Q. v ústavnom výchovnom prostredí.

3. Otcovi uložil povinnosť platiť výživné na maloletého vo výške 250 eur mesačne k rukám matky vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca vopred (výrok II. napadnutého rozsudku). Uviedol, že od posledného rozhodovania o výživnom síce nedošlo k zmene pomerov na strane rodičov, ale zmenili sa pomery maloletého, ktorý sa stal študentom strednej školy. Navýšenie potrieb dieťaťa vyplýva aj z návrhu otca zo dňa 1.4.2019, ktorý žiadal (popri zverení maloletého do svojej starostlivosti) zvýšenie výživného z 80 eur na 250 eur mesačne. Okresný súd uzavrel, že ak náklady na výživu maloletého v prípade jeho zverenia otcovi predstavovali výšku odôvodňujúcu výživné matky 250 eur mesačne, potom rovnaké náklady na výživu syna budú aj v prípade jeho zverenia matke; a teda odôvodňujú výživné otca v rovnakej výške.

4. Styk otca s maloletým Q. upravil tak, že otec je oprávnený sa s ním stretávať každý párný týždeň od piatku od 18:00 hod. do nedele do 18:00 hod.; s tým, že matka je povinná pripraviť maloletého na styk v stanovený čas v mieste svojho bydliska a otec je povinný odovzdať maloletého matke v stanovený čas v mieste bydliska matky (výrok III. napadnutého rozsudku). Okresný súd konštatoval nevyhnutnosť úpravy styku otca s maloletým formou súdneho rozhodnutia vzhľadom na pretrvávajúce dlhodobé nezhody rodičov; doplnil, že rodičia sa môžu dohodnúť na rozšírení styku určeného súdnym rozhodnutím. Samostatným výrokom (výrok IV. napadnutého rozsudku) vyslovil, že dotknutým rozhodnutím došlo k zmene rozsudku Okresného súdu Čadca č. k. 5P/4/2018-66 zo dňa 3.5.2018, ako i neodkladného opatrenia tamojšieho súdu č. k. 4P/39/2018-11 zo dňa 19.11.2018 v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6CoP/13/2019-52 zo dňa 29.3.2019. O trovách konania podľa § 52 CMP rozhodol okresný súd tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu (výrok V. napadnutého rozsudku).

5. Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie otec, ktorý sa domáhal jeho zmeny tak, že maloletý bude zverený do jeho osobnej starostlivosti s tým, že vyživovacia povinnosť matky a jej styk s maloletým bude upravený zhodne ako napadnutým rozsudkom vo vzťahu k nemu. Namietal, že okresný súd neprihliadal na názor maloletého, t.j. ním prezentovaný nesúhlas so zverení do starostlivosti matky, prípadne so striedavou starostlivosťou. Veď ani samotná matka pôvodne nenavrhovala zverenie syna do jej výlučnej starostlivosti a aj jej návrh na zverenie maloletého do striedavej starostlivosti bol účelový, sledujúci vlastný prospech. Uvedenému nasvedčuje skutočnosť, že po nariadení neodkladného opatrenia matka nijako nereagovala na otcovu písomnú výzvu, aby mu oznámila, kedy si maloletého príde prevziať.

6. Otec poukazoval na to, že okrem výslovnej a jednoznačnej vôle maloletého bývať s ním by takéto rozhodnutie pozitívne vplývalo na syna aj z toho hľadiska, že on (otec) je ten, kto na neho výchovne pôsobí a je pre maloletého autoritou. Zverenie maloletého do výchovy matky nie je v záujme aj preto, že má k matke negatívny vzťah. Otec ďalej uviedol, že matka sa odsťahovala z ich rodinného domu a on nemá vedomosť o novej adrese jej bydliska. Následne nemožno považovať za správne, ak maloletý bol zverený do osobnej starostlivosti matky, pričom kolízny opatrovník nevykonal šetrenie o vhodnosti pomerov prostredia, v ktorom má maloletý bývať.

7. Otec taktiež vzhľadom na jeho možnosti, schopnosti a majetkové pomery namietal neprimerane vysoké výživné. Poukázal na výsledky dokazovania, na základe ktorého bol preukázaný jeho príjem titulom poberania výsluhového dôchodku vo výške 629,49 eur mesačne a príjem zo Žilinskej teplárenskej spoločnosti, a.s., vo výške cca 41,60 eur mesačne; žiadne iné príjmy nemá. Rovnako preukázal svoje výdavky. Matka „však opomenula uviesť“, že okrem príjmu z pracovného pomeru (cca 665 eur mesačne) si privyrába doma poskytovaním kaderníckych služieb (mesačne cca 200-300 eur). V súvislosti s úpravou styku dodal, že aj s prihliadnutím na vôľu maloletého byť zverený do osobnej starostlivosti otca, nemožno sa stotožniť s rozsahom stretávania len dvakrát mesačne po dva dni.

8. Matka žiadala napadnutý rozsudok potvrdiť. Uviedla, že názor maloletého, ktorý „je zjavne pod vplyvom otca“, sa dostáva do stretu s jeho najlepším záujmom. V najlepšom záujme dieťaťa nie je, aby bol zverený do osobnej starostlivosti otca, ktorý jeho výchovu preukázateľne nezvláda. Samotný

maloletý pritom uviedol, že otec mu toleruje pravidelné niekoľkohodinové stretávanie s kamarátmi; a to aj v nočných hodinách. Zároveň skutočnosť, že maloletý mal zníženú známku zo správania a zlé známky na vysvedčení je v rozpore s tvrdením maloletého Q., že sa s ním otec učí a pripravuje ho do školy.

9. Matka zdôraznila, že o syna bojuje preto, lebo má strach, že ak naďalej zostane v starostlivosti otca, po vzore jeho záhaľčivého spôsobu života z maloletého vyrastie nezodpovedný človek. Práve benevolentný prístup otca maloletý Q. využíva a robí si vo voľnom čase, čo chce. Ona je na neho prísnejšia, čo je aj jediný dôvod, prečo chce syn aktuálne zostať u otca.

10. Matka doplnila, že maloletý napadnutý rozsudok nerešpektuje, v ktorom konaní ho otec podporuje. Poprela tvrdenia otca, že neprispieva na maloletého; naopak, posielala mu mesačne 80 eur. Uviedla, že naďalej býva v rodinnom dome, v ktorom býval aj otec. Rovnako poprela, že by mala príjem z kaderníckych služieb; „vlasý striháva a farbí“ len rodinným príslušníkom a priateľom, pričom za túto činnosť neberie žiadne finančné prostriedky.

11. Na predmetné vyjadrenie matky k (jeho) odvolaniu už otec nereagoval. Kolízny opatrovník zostal nečinný v priebehu celého odvolacieho konania.

12. Krajský súd, ako súd odvolací, preskúmal vec bez ohľadu na rozsah a dôvody odvolania (§ 65 a § 66 CMP) a bez nariadenia pojednávania (§ 2 ods. 1 CMP v spojení s § 385 ods. 1 CSP a contrario a s § 219 ods. 3 CSP) napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP vo výrokoch o zverení maloletého do osobnej starostlivosti matky a o úprave stretávania otca s maloletým a podľa § 388 CSP zmenil vo výroku o výživnom tak, ako je konštatované vo výroku tohto rozhodnutia.

13. Okresný súd náležite (veľmi podrobne výsluchom priamo na pojednávaní) zisťoval postoj maloletého Q. k prejednávanej veci. Rovnako náležite v konkrétnostiach súdnej veci ustálil, že hoci názor maloletého dieťaťa je dôležitý, nie je určujúci pre rozhodnutie súdu (aj) v otázke zverenia dieťaťa do osobnej starostlivosti. Z prístupu maloletého je zrejmé, že situáciu rozvratu manželského a partnerského vzťahu rodičov využíva (až zneužíva) a účelovo si v danom okamihu vyberá prostredie, v ktorom bude mať menej povinností. Skutočnosť, že dotknutý prístup je v rozpore s najlepším záujmom dieťaťa, je zrejme prioritne nielen z neuspokojivých školských výsledkov (v užšom význame), ale z najmä celkového absolútne neakceptovateľného stavu plnenia povinností stredoškolského štúdia. V tomto smere je úplne jednoznačné konštatovanie školy/triednej učiteľky, že maloletý Q. sa zhoršil z viacerých predmetov, má aj neospravedlnené hodiny, je drzý, lenivý a spí na hodinách. K uvedenému zhoršeniu došlo v podstate takmer bezprostredne po opakovanom návrate syna k otcovi v marci 2019.

14. Nadväzne je nutné uzavrieť, že výchovné pôsobenie otca je nedostatočné a v dlhodobom horizonte pre dieťa až škodlivé. Presne do tohto rámca zapadá aj prístup otca, ktorý u syna podporuje nerešpektovanie súdnych rozhodnutí. Z principiálneho hľadiska totiž ide o nerešpektovanie pravidiel a autorít vôbec; v danom prípade pravidiel normovaných zákonmi a v konkrétnostiach vyslovených súdmi. Na dotknutú súvislosť náležite poukázal už okresný súd.

15. Z konštatovaných dôvodov krajský súd - zhodne s okresným súdom - mal za to, že aktuálne je vhodnejšie zverenie maloletého do osobnej starostlivosti matky, z ktorého titulu predmetný výrok napadnutého rozsudku potvrdil. Zároveň v plnej miere platia konštatovania okresného súdu týkajúce sa povinností matky iniciovať dôsledné zabezpečenie výkonu tohto rozhodnutia. Pokiaľ „najväčšou prekážkou“ naplnenia súdneho rozhodnutia bude prístup samotného dieťaťa, je nevyhnutné zo strany matky (žiaduce je i sledovanie daného procesu kolíznym opatrovníkom) iniciovať príslušné výchovné opatrenia, na ktoré okresný súd v posudzovanom rozhodnutí taktiež podrobne poukázal.

16. Ako zodpovedajúci stavu veci je nutné vyhodnotiť i rozsah stretnutí maloletého Q. s otcom; zjednodušene každý druhý víkend. Takýto rozsah korešponduje s vyššie vymedzenými nedostatkami vo výchovnom vplyve otca. Samozrejme, nie je vylúčené postupné rozširovanie stretnutí; je však nevyhnutné, aby si otec uvedomil mieru svojej zodpovednosti za výchovu syna a jeho postoj k plneniu povinností. Nejde pritom ani tak o to, že širšie súvislosti rodičovských práv a povinností otec pomerne účelovo využíva v „brojení“ proti matke, ale o to, že syna vedie k spôsobu správania, ktorý síce krátkodobo môže byť pre maloletého lákavý a výhodný, ale z hľadiska dlhodobého mu prinesie v živote množstvo sklamaní (pri nepriaznivej zhode okolností až represívnych opatrení garantovaných prostredníctvom štátneho donútenia) a neumožní maloletému Q. nájsť si „pevné miesto v živote“.

17. Taktiež v tomto ohľade okresný súd správne zdôrazňuje potrebu čo najrýchlejšieho ustálenia otázok ďalšieho vzdelávania (prípravy na budúce povolanie) maloletého dieťaťa. Ak rodičia - aj pre vzájomné

výrazné nezhody - nedokážu v danom smere kooperovať a vecne túto (pre dieťa zásadnú) otázku riešiť, je nevyhnutné využiť pomoc príslušných odborníkov.

18. Krajský súd sa nestotožnil so závermi okresného súdu vo vzťahu k výške výživného. Hoci súvisiaca nosná úvaha o zhodnosti nákladov na maloletého, ak by bol zverený do starostlivosti otca a nákladov, keď je zverený matke, má svoje opodstatnenie, nie je určujúca. V súdnej veci nejde o prvé rozhodnutie o výživnom - o určenie výživného - ale o jeho zmenu, na ktorom fakte nič nemení skutočnosť, že ide o rozhodovanie o zmene výšky výživného, pri ktorej dochádza aj k „zmene“ osoby výživou povinnej (vyživovacia povinnosť, ktorá doposiaľ bola súdnym rozhodnutím určená vo vzťahu k matke, bude zaťažovať otca).

19. V rámci rozsudku o rozvode manželstva rodičov bolo výživné určené v sume 80 eur mesačne. Zásadná zmena pomerov oproti dotknutému obdobiu (len niekoľko mesiacov spätne) je nástup maloletého Q. na strednú školu. Len dotknutá zmena rozhodne nepodmieňuje výrazné (svojou povahou až extrémne) zvýšenie výživného na vyše trojnásobok (t.j. na 250 eur mesačne); osobitne, ak pomery rodičov sa relevantne nezmenili.

20. Zároveň popri odôvodnených potrebách maloletého sú ďalším určujúcim hľadiskom pri stanovení výšky výživného schopnosti a možnosti výživou povinnej osoby (v súdnej veci aktuálne otca). Dokonca možno konštatovať, že hoci v právnom zmysle ide o rovnocenné základné kritériá, z reálneho hľadiska kritérium schopnosti a možnosti povinnej osoby je ešte podstatnejšie. Zjednodušene povedané, hoci by aj odôvodnené potreby výživou oprávnenej osoby boli skutočne dôvodne vysoké, pokiaľ výživou povinná osoba nemá tomu zodpovedajúce schopnosti a možnosti (vrátane majetkových pomerov), je absolútne samoučelné určovať/zvyšovať výživné do realitu nerešpektujúcej výšky.

21. Na základe dotknutých východísk a vzhľadom na príjmové pomery otca (cca 700 eur mesačne) krajský súd za primerané považoval výživné v sume 120 eur mesačne; čo predstavuje 50%-ný nárast oproti doterajšej výške výživného. S poukazom na konkrétnosti súdnej veci je náležitým určenie okamihu „vzniku“ zvýšenej vyživovacej povinnosti otca dňom rozhodnutia okresného súdu - t.j. 25.6.2019. V súvislosti (aj) so zmenou výšky výživného krajský súd samostatným výrokom konštatoval zmenu predchádzajúceho rozhodnutia o právach a povinnostiach rodičov k maloletému Q., vrátane zmeny dočasnej úpravy vykonanej v priebehu súdnej veci.

22. V zmysle § 396 ods. 1, 2 CSP krajský súd rozhodoval o trovách celého (prvoinštančného i odvolacieho) konania. Vzhľadom na § 52 CMP žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu, keďže v súdnej veci nie sú dané žiadne (zákonné alebo konkrétne skutkové) podmienky na iné rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania.

23. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné dovolanie z dôvodov vymedzených v § 420 a § 421 CSP. Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané, v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Táto povinnosť neplatí v prípadoch vymedzených v § 429 ods. 2 CSP.